

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
معاونت آموزشی
مرکز ملی آموزش مهارتی و حرفه ای علوم پزشکی

استانداردهای
دوره آموزش مهارتی و حرفه ای

1-1 نام دوره :

فارسی : مراقبت از پای دیابتی

انگلیسی : Diabetic Foot Care

1-2 تعریف دوره :

دوره ای است که دانش آموختگان آن با استفاده از علم مراقبت از پا همراه با سایر علوم مرتبط با سلامت پا می توانند در عرصه های مختلف از جمله بخش های بستری، کلینیک های سرپایی و مراقبت در منزل تحت نظر متخصصین مربوط به ارایه خدمات بپردازند. رویکرد اصلی این دوره سلامت پا است.

1-3 حداکثر ظرفیت پذیرش دوره : 50

استاندارد دوم: پیش نیاز ها و ویژگی های مهارت آموزان

2-1 مدرک تحصیلی : کارشناسی پرستاری و بالاتر ، پزشک عمومی و بالاتر ()

2-2 دوره ها و گواهینامه های معتبر : -----

2-3 سایر شرایط :

2-4 شیوه پذیرش مهارت آموزان : آزمون ورودی|مصاحبه|معرفی نامه از محل کار|آزادا

سایر روش ها :

استاندارد سوم: شرایط اختصاصی اجرای دوره

1-3 استاندارد های منابع انسانی تخصصی :

ردیف	نیروی تخصصی	رشته تحصیلی	مقطع	ویژگی های مورد انتظار	تعداد
1	مسئول علمی دوره	عدد و متابولیسم	فوق تخصص	هیات علمی - دانشیار	1
2	مربی	جراحی عروق	فوق تخصص	هیات علمی - استادیار	1
3	مربی	جراح عمومی	متخصص	هیات علمی - استادیار	1

ردیف	نیروی تخصصی	رشته تحصیلی	مقطع	ویژگی های مورد انتظار	تعداد
4	مربی	ارتز و پروتز	دکتری تخصصی (Ph.D)	هیات علمی - استادیار	1
5	مربی	عفونی	متخصص	هیات علمی - استادیار	1
6	مربی	ارتوپدی	متخصص	هیات علمی - استادیار	1
7	مربی	رادیولوژی	متخصص	هیات علمی - استادیار	1
8	مربی	پوست	متخصص	هیات علمی - استادیار	1
9	مربی	روانپزشکی	متخصص	هیات علمی - استادیار	1
10	مربی	طب فیزیکی	متخصص	هیات علمی - استادیار	1
11	مربی	تغذیه	کارشناسی ارشد	کارشناس ارشد و بالاتر	1
12	مربی	پزشک عمومی	دکتری عمومی	مورد تایید مسئول علمی دوره / حداقل 6 سال سابقه در مراقبت پای دیابتی در درس عملی یک مربی به ازاء هر 5 مهارت آموز(پزشک) یا به ازاء هر 10 مهارت آموز (پرستار)	1
13	مربی	پرستاری	کارشناسی ارشد	مورد تایید مسئول علمی دوره / حداقل 6 سال سابقه در مراقبت پای دیابتی در درس عملی یک مربی به ازاء هر 5 مهارت آموز(پزشک) یا به ازاء هر 10 مهارت آموز (پرستار)	1

منابع انسانی تخصصی دوره با رعایت ضوابط و آیین نامه های اداری و استخدامی هیات علمی و غیر هیات علمی و متعهدین خد

2-3 استاندارد های فضای فیزیکی :

ردیف	عنوان مکان	کاربری در ساختار کلی دوره	مشخصات	تعداد
1	کلاس		دارای استانداردهای لازم	1
2	درمانگاه		درمانگاه دیابت که واحد زخم پا و تمامی امکانات لازم جهت درمان و آموزش را داشته باشد.	2
3	بیمارستان		تخت بستری جهت بیماران پای دیابتی	1

ردیف	عنوان مکان	کاربری در ساختار کلی دوره	مشخصات	تعداد
4	Skill Lab		یک اتاق مخصوص وسایل کمک آموزشی	1

فضای فیزیکی اجرای دوره با رعایت ضوابط و استانداردهای فضاهاى بهداشتی درمانی و آموزشی وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی

3-3 استانداردهای تجهیزات ویژه :

ردیف	نام دستگاه/وسیله	مشخصات	تعداد
1	Ankle Brachial Index	دارای استاندارد های لازم مورد تأیید وزارت بهداشت به ازای هر 10 مهارت آموز (1/)	1
2	Hyperbaric Oxygen Therapy	دارای استاندارد های لازم مورد تأیید وزارت بهداشت به ازای هر 10 مهارت آموز (1/)	1
3	Cold plasma	دارای استاندارد های لازم مورد تأیید وزارت بهداشت به ازای هر 10 مهارت آموز (1/)	1
4	Podoscope	دارای استاندارد های لازم مورد تأیید وزارت بهداشت به ازای هر 10 مهارت آموز (1/)	1
5	pedography	دارای استاندارد های لازم مورد تأیید وزارت بهداشت به ازای هر 10 مهارت آموز (1/)	1
6	اسلاید دروس، جزوات، کتاب و کتابچه	تحت نظر اساتید (1/ به ازای هر مهارت آموز)	1

دارای مجوز تولید/واردات از اداره کل تجهیزات پزشکی وزارت و سایر سازمانهای مربوط

4-3 استانداردهای ابزارهای ویژه :

ردیف	نام دستگاه/وسیله	مشخصات	تعداد
1	تیغ بیستوری	دارای استاندارد های لازم مورد تأیید وزارت بهداشت به ازای هر 10 مهارت آموز (2/)	2
2	دیپاپازون	دارای استاندارد های لازم مورد تأیید وزارت بهداشت به ازای هر 10 مهارت آموز (1/)	1
3	مونوفیلament	دارای استاندارد های لازم مورد تأیید وزارت بهداشت به ازای هر 10 مهارت آموز (1/)	1
4	پروپ	دارای استاندارد های لازم مورد تأیید وزارت بهداشت به ازای هر 10 مهارت آموز (1/)	1
5	صفحه نمایش	دارای استاندارد های لازم (1/ به ازای هر 2 مهارت آموز)	1
6	میکروفون	دارای استاندارد های لازم (1/ به ازای هر 2 مهارت آموز)	1

دارای مجوز تولید/واردات از اداره کل تجهیزات پزشکی وزارت و سایر سازمانهای مربوط

5-3 استانداردهای مواد مصرفی ویژه :

ردیف	عنوان	مشخصات	تعداد
1	انواع پانسمان	دارای استاندارد های لازم مورد تأیید وزارت بهداشت	1

1-4 اهداف یادگیری :

4-1-1 هدف کلی : آشنایی مهارت آموز با اصول پیشگیری، مراقبت و درمان زخم پای دیابتی تحت نظارت متخصصین مربوط

4-1-2 اهداف ویژه در سه حیطه:

شناختی:

- در حیطه بالین از سوپروایزر خود الگو برداری می کند.
- معاینه فیزیکی پای بیمار مبتلا به دیابت را به طور مستقل انجام می دهد.
- در مواجهه با زخم پای دیابتی اقدامات ارزیابی زخم پا را مستقلا انجام دهد.
- طرح مراقبت از بیمار را تهیه کند.
- پانسمان مناسب بیمار را انتخاب کند.
- از ابزارهای افلودینگ با کمک سوپروایزر استفاده می کند.
- دبریدمان زخم بیمار (در سطح 1 و 2 توسط مهارت آموز پزشک) را با کمک سوپروایزر انجام دهد.
- مبتنی بر نیازهای درمانی و آموزشی بیمار، آموزش های لازم را به او و خانواده وی ارائه دهد.

نگرشی:

- در تمام مراحل تئوری و عملی دوره، نسبت به موضوع پای دیابتی توجه نشان دهد.
- در مراحل مختلف تدریس مدیریت درمان پای دیابتی در بحث های گروهی فعالانه شرکت می کند.

- در تمرین های گروهی فعالانه مشارکت کند.
- در جمع آوری تاریخچه بیمار به سخنان وی و خانواده به خوبی توجه کند.
- در هنگام حضور در بخش عملی اصول ایمنی قبل و بعد از تماس با بیمار را رعایت کند.
- در هنگام حضور در بخش عملی سایر همکاران را به رعایت اصول ایمنی تشویق کند.
- در طول دوره آموزشی همیشه صادقانه با سایر هم گروهی های خود همکاری نماید

رفتاری:

- در حیطه بالین از سوپروایزر خود الگو برداری می کند.
- معاینه فیزیکی پای بیمار مبتلا به دیابت را به طور مستقل انجام می دهد.
- در مواجهه با زخم پای دیابتی اقدامات ارزیابی زخم پا را مستقلا انجام دهد.
- طرح مراقبت از بیمار را تهیه کند.
- پانسمان مناسب بیمار را انتخاب کند.
- از ابزارهای افلودینگ با کمک سوپروایزر استفاده می کند.
- دبریدمان زخم بیمار (در سطح 1 و 2 توسط مهارت آموز پزشک) را با کمک سوپروایزر انجام دهد.
- مبتنی بر نیازهای درمانی و آموزشی بیمار، آموزش های لازم را به او و خانواده وی ارائه دهد.

2-4 جدول بخش های اصلی دوره :

ردیف	بخش اصلی	محتوا-اقدامات	منابع انسانی	فضای فیزیکی	تجهیزات	ابزار	آموزش / زمان به ساعت	
							مصرفی مواد	روش آموزش / زمان
1	راهنمای بالینی پای دیابتی	<ul style="list-style-type: none"> کارگروه بین المللی پای دیابتی * تطبیق و پذیرش دستورالعمل بالینی در مورد مدیریت پای دیابتی 	پرستاری،	کلاس،	اسلاید، درس، جزوات، کتاب، میکروفون، و کتابچه	خودکار، کاغذ،	نظری	60
2	پاتوفیزیولوژی دیابت و پای دیابتی	<ul style="list-style-type: none"> طبقه بندی دیابت نوع 2 دیابت نوع 1 تشخیص عوارض رتینوپاتی نوروپاتی نفروپاتی 	غدد و متابولیسم،	کلاس،	اسلاید، درس، جزوات، کتاب، میکروفون، و کتابچه	خودکار، کاغذ،	نظری	60
3	آناتومی اندام تحتانی و تشخیص افتراقی انواع زخم	<ul style="list-style-type: none"> عوامل خطر انواع زخم پای آناتومی پا: عروق اعصاب عضلات استخوان ها 	جراح عمومی، پز شک عمومی،	کلاس،	اسلاید، درس، جزوات، کتاب، میکروفون، و کتابچه	خودکار، کاغذ،	نظری	60
4	فرایند ترمیم زخم حاد و مزمن	<ul style="list-style-type: none"> مراحل ترمیم زخم های پای دیابتی * فاز التهابی فاز تزایدی زخم مزمن وحداد 	جراح عمومی، پز شک عمومی،	کلاس،	اسلاید، درس، جزوات، کتاب، میکروفون، و کتابچه	خودکار، کاغذ،	نظری	60
5	عوامل موثر بر ترمیم زخم	<ul style="list-style-type: none"> فاکتورهای فاکتورهای محیطی ولوکال سیستمیک 	جراح عمومی، پز شک عمومی،	کلاس،	اسلاید، درس، جزوات، کتاب، میکروفون، و کتابچه	خودکار، کاغذ،	نظری	60
6	ارزیابی پای سالم و زخم پا	<ul style="list-style-type: none"> آموزش گرفتن شرح حال از بیمار * ارزیابی فیزیکی ارزیابی عصبی ارزیابی عروق ارزیابی زخم 	پرستاری،	کلاس،	اسلاید، درس، جزوات، کتاب، میکروفون، و کتابچه	خودکار، کاغذ،	نظری	60

ردیف	بخش اصلی	محتوا-اقدامات	منابع انسانی	فضای فیزیکی	تجهیزات	ابزار	آموزش / زمان به ساعت	
							ماده مصرفی	روش آموزش / زمان
7	اصول درمان و درمان های نوین	<ul style="list-style-type: none"> 0 اصول درمان 0 دبریدمان 0 پانسمان کنترل عفونت 0 و اصول کشت زخم کنترل وضعیت کنترل 0 متابولیسی بیمار فشارهای مکانیکی پا درمان های لارو تراپی لیزر درمانی پلازما تراپی بیوایمپلنت 	غدد و متابولیسم، جراح عمومی،	کلاس،	اسلاید، درس، جزوات، کتاب، میکروف و کتابچه	صفحه نمایش، خودکار، کاغذ، ون	نظری	60
8	اختلالات پوست و ناخن در افراد دیابتی	<ul style="list-style-type: none"> تاول های اگزما پوستی در دیابت و خارش های پوستی عفونت های دفورمیتی های قارچی پارونیشیا ناخن 	پوست،	کلاس،	اسلاید، درس، جزوات، کتاب، میکروف و کتابچه	صفحه نمایش، خودکار، کاغذ، ون	نظری	60
9	اصول تغذیه و ترمیم زخم	<ul style="list-style-type: none"> تاثیر نوع رژیم تغذیه بر ترمیم زخم غذایی افراد دیابتی 	تغذیه،	کلاس،	اسلاید، درس، جزوات، کتاب، میکروف و کتابچه	صفحه نمایش، خودکار، کاغذ، ون	نظری	60
10	کاربردهای رادیولوژی در پای دیابتی	<ul style="list-style-type: none"> کاربرد رادیولوژی در فرآیند تشخیص عفونت استخوان کاربرد های پا رادیولوژی در فرآیند بیماری آرتروپاتی عروقی بررسی و نوروپاتی تشخیص استئومیلیت 	رادیولوژی،	کلاس،	اسلاید، درس، جزوات، کتاب، میکروف و کتابچه	صفحه نمایش، خودکار، کاغذ، ون	نظری	60
11	اصول درمان- دبریدمان	<ul style="list-style-type: none"> اصول درمان هدف دبریدمان تشخیص زخم، دبریدمان انواع و چرک، کالوس روش های دبریدمان 	جراح عمومی،	کلاس،	اسلاید، درس، جزوات، کتاب، میکروف و کتابچه	صفحه نمایش، خودکار، کاغذ، ون	نظری	60
12	اختلالات عضلانی اسکلتی افراد دیابتی	<ul style="list-style-type: none"> مروری بر پارامترهای بیومکانیکی زخم آناتومی پای دیابتی عضلات، اسکلت و تاندون آرتروپاتی قطع عضو شارکو 	ارتوپدی،	کلاس،	اسلاید، درس، جزوات، کتاب، میکروف و کتابچه	صفحه نمایش، خودکار، کاغذ، ون	نظری	60

ردیف	بخش اصلی	محتوا-اقدامات	منابع انسانی	فضای فیزیکی	تجهیزات	ابزار	آموزش / زمان به ساعت	
							مصرفی مواد	روش آموزش / زمان
13	درمان عفونت های زخم پا	<ul style="list-style-type: none"> • شواهد • عوامل عفونت زخم پا • طبقه بندی خطر • عفونت زخم پای دیابتی • ارزیابی بیمار با انواع عفونت پای دیابتی • عفونت های شدید تا متوسط 	عفونی،	کلاس،	اسلاید، دروس، جزوات ، کتاب نمایش، میکروف و کتابچه '	خودکار، کاغذ،	نظری	60
14	Orthotics and Prosthetics	<ul style="list-style-type: none"> • پیشگیری • از وقوع زخم، توصیه ها • کمک به درمان • ارتوزهای زخم • بردارنده وزن و فشار • خط اول • Total contact cast • irremovable Boot • خط دو درمان • Removable Boot • خط سوم • Shoe device • درمان 	ارتز و پروتز،	کلاس،	اسلاید، دروس، جزوات ، کتاب نمایش، میکروف و کتابچه '	خودکار، کاغذ،	نظری	60
15	اختلالات شریانی پای دیابتی	<ul style="list-style-type: none"> • اختلالات • عروقی در زخم پای دیابتی • آسیب شناسی • آناتومی پای دیابتی • عروقی اندام تحتانی، پا • بیماران در معرض خطر ابتلا به بیماری شریانی محیطی 	جراحی، عروق،	کلاس،	اسلاید، دروس، جزوات ، کتاب نمایش، میکروف و کتابچه '	خودکار، کاغذ،	نظری	60
16	اصول و انواع پانسمان	<ul style="list-style-type: none"> • اصول • مکانیسم پانسمان • محیط مرطوب در بهبود • ارزیابی زخم پا • انواع پانسمان • نوین و سنتی 	پرستاری،	کلاس،	اسلاید، دروس، جزوات ، کتاب نمایش، میکروف و کتابچه '	خودکار، کاغذ،	نظری	60
17	اصول آموزش و پیشگیری مراقبت از پای دیابتی	<ul style="list-style-type: none"> • عوامل خطر • ارزیابی پای دیابتی پا • پای نوروپاتی دیابتی • پای با زخم • پای چارکوت • پای ایسکمیک • مدیریت • درمان چند رشته ای 	پرستاری،	کلاس،	اسلاید، دروس، جزوات ، کتاب نمایش، میکروف و کتابچه '	خودکار، کاغذ،	نظری	60
18	بررسی وضعیت روحی و روانی بیماران دیابتی و مدیریت آنها	<ul style="list-style-type: none"> • شناسایی • آموزش عوامل خطر • مواجهه حل مشکلات • شدن با مشکلات و عوارض • نحوه مدیریت دیابت • مشکلات حاد و مزمن 	روانپزشکی،	کلاس،	اسلاید، دروس، جزوات ، کتاب نمایش، میکروف و کتابچه '	خودکار، کاغذ،	نظری	60

ردیف	بخش اصلی	محتوا-اقدامات	منابع انسانی	فضای فیزیکی	تجهیزات	ابزار	آموزش / زمان به ساعت	
							مواد مصرفی	روش آموزش / زمان
19	Cold Plasma Therapy	<ul style="list-style-type: none"> • کاربردها • مزایا و معایب • عوارض • نحوه انجام کار 	جراح عمومی،	Skill Lab.	Cold plasma		عملی	240
20	Maggot Therapy	<ul style="list-style-type: none"> • کاربردها • مزایا و معایب • عوارض • نحوه انجام کار 	جراح عمومی، پز شک عمومی،	درمانگاه،			عملی	240
21	NPWT	<ul style="list-style-type: none"> • کاربردها • مزایا و معایب • عوارض • نحوه انجام کار 	جراح عمومی، پز شک عمومی،	بیمارستان،			عملی	180
22	HBOT	جراح عمومی پزشکی عمومی و بالاتر	جراح عمومی، پز شک عمومی،	درمانگاه،	Hyperbaric Oxygen Therapy،		عملی	240
23	Type of DFUs	تشخیص انواع زخم پای دیابتی	پزشک عمومی، پرستاری،	درمانگاه، بی مارستان،			عملی	240
24	Wound Assessment	ارزیابی زخم پای دیابتی	پرستاری،	درمانگاه،		انواع پانسمان، ان،	عملی	180
25	Debridement	<ul style="list-style-type: none"> • اصول درمان • هدف دبریدمان • تشخیص زخم، دبریدمان • انواع و چرک، کالوس • روش های دبریدمان • درمان های ترکیبی 	جراح عمومی،	درمانگاه، بی مارستان،		تیغ بیستور، دیازون، م و نوفیل، منت، روب،	عملی	120
26	Offloading	اصول و نحوه انجام آفلودینگ بر روی بیمار	ارتز و پروتز، ارتو دی،	درمانگاه،	Podoscope، pedography،		عملی	2240

ردیف	بخش اصلی	محتوا-اقدامات	منابع انسانی	فضای فیزیکی	تجهیزات	ابزار	آموزش / زمان به ساعت		
							مواد مصرفی	روش آموزش / زمان	
27	Dressing	<ul style="list-style-type: none"> • نحوه التیام انواع زخم های پای دیابتی • عوامل مؤثر در ارزیابی انواع بهبود زخم • زخم های پای دیابتی • کاربرد فناوری • انواع مراقبت از زخم • انواع پانسمان زخم • پانسمان ها 	پرستاری،	درمانگاه،			عملی	240	
							نظری	جمع	
							1080	عملی	3920

3-4 روش ارزیابی پایان دوره مهارت آموزان : Observation|Logbook|OSCE|آزمون کتبی|

4-4 منابع آموزشی :
 • Edmonds ME, Foster AV, Thompson S. Managing the diabetic foot. Hoboken, NJ: Wiley
 • Dowsett C, von Hallern B. The Triangle of Wound Assessment: a holistic framework for

5-4 فهرست مهارت های تکنیکی (پروسبجرال) و غیر تکنیکی مهارت آموزان:

عنوان مهارت	دفعات مشاهده	دفعات کمک در انجام	دفعات انجام مستقل	کل دفعات
ارزیابی، معاینه فیزیکی و کسب تاریخچه	2	3	5	10
طراحی و تدوین طرح مراقبت	5	5	10	20
اجرای برنامه مراقبتی	2	3	10	15
آموزش به بیماران مبتلا به دیابت	5	10	10	25
انجام پانسمان روی بیمار واقعی (پرستار)	1	1	0	2
انجام دبریدمان روی بیمار واقعی (گرید 1 و 2) (پزشک)	1	1	0	2
روی بیمار واقعی ABI انجام	5	5	10	20
تعیین نقاط فشار کف پا بیمار	5	5	10	20

عنوان مهارت	دفعات مشاهده	دفعات کمک در انجام	دفعات انجام مستقل	کل دفعات
استفاده از ابزار ها برای افلودینگ پای بیمار	5	5	10	20

استاندارد پنجم : طول مدت دوره

1-5 مدت برگزاری دوره :

ساعت : 50:00

روز : از 14 تا : 30

ماه : از 1 تا : 1

استاندارد ششم: شهریه دوره

1-6 شهریه دوره : 25000000 ریال

2-6 معادل ریالی 300 یورو برای مهارت آموزان خارجی

استاندارد هفتم :

1-7 گواهینامه پایان دوره :

- بررسی توانمندی های خود مراقبتی بیماران
- ارجاع به موقع بیمار مبتلا به دیابت
- های حل مسئله و تشخیص شرایط دشوار مراقبتی-استفاده از مهارت
- ارائه مراقبت مبتنی بر شواهد در سطوح پیشگیری و درمان پای دیابتی
- انجام ارزیابی جامع از بیمار با توجه به تغییرات عصبی و عروقی ناشی از بیماری دیابت
- بررسی نیاز آموزشی ، تدوین و اجرای برنامه آموزشی بیماران و خانواده در مراقبت از پا و ارزیابی نتایج آن
- استفاده از گایدلاین های معتبر در ارائه خدمات به بیماران و خانواده
- کاربرد ملاحظات اخلاقی در ارائه مراقبت به بیماران و خانواده
- ارزیابی ویژگی های فرهنگی و اجتماعی فرد مبتلا در ارائه مراقبت
- شناخت ظرفیت های سیستم بهداشتی به منظور حمایت و ارجاع بیمار
- برقراری ارتباط درون حرفه ای و بین حرفه ای
- ارزیابی منابع و ایجاد تغییر در راستای ارتقاء مراقبت از پا

2-7 اعتبار گواهینامه ۳ سال